

A Pogányvölgyi rétek (HUDD20035) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási terve

**Csopak
2014.**

Támogatási határozat
1536230392

Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság

8229 Csopak, Kossuth utca 16.
Telefon: +36 87 555 260
Fax: +36 87 555 261

Balaton Integrációs és Fejlesztési Ügynökség Kht.

8600 Siófok, Batthyány u. 1.
Tel.1.: 84 / 310-803
Tel.2.: 84 / 313-346
Fax: 84 / 317-002

Felelős tervező
Rozner György

Vezető szakértők
Petróczi Imre (természetvédelem)
Rozner György (agrár)

Közreműködő szakértők
Balaton Integrációs Közhasznú Nonprofit Kft.:
Dr. Molnár Gábor, Fekete-Páris Judit, Egerszegi Zita, Magyarfalvi Attila

Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság:
Barcza Ákos, Barcza Gábor, Békássy Gábor, Dr. Cservenka Judit, Kenéz István, Korbély Barnabás,
Magyari Máté, Megyer Csaba, Mészáros András, Nagy Attila, dr. Nagy Lajos, Selyem Anikó,
Simon Pál, Sinka Gábor, Szabó Attila, Szerdahelyiné Bohák Mária, Szinai Péter, Tóth Szabolcs,
Vers József, Vókó László

© Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

© Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv.....	4
1. A terület azonosító adatai	5
1.1. Név.....	5
1.2. Azonosító kód.....	5
1.3. Kiterjedés.....	5
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek.....	5
1.4.1. Jelölő élőhelyek.....	5
1.4.2. Jelölő fajok	5
1.5. Érintett települések	6
1.6. Egyéb védeltségi kategóriák.....	6
1.7. Tervezési és egyéb előírások	7
1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv	7
1.7.2. Településrendezési eszközök	8
1.7.3. Körzeti erdőtervek és erdőtervek	8
1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és erdőtervek.....	8
1.7.5. Halgazdálkodási tervek	8
1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv	8
1.7.7. Egyéb tervek.....	9
1.7.8. Jogerős engedélyek	9
2. Veszélyeztető tényezők	10
3. Kezelési feladatok meghatározása	13
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése.....	13
3.2. Kezelési javaslatok	13
3.2.1. Élőhelyek kezelése	16
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés.....	24
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	24
3.2.4. Kutatás, monitorozás	25
3.2.5. Mellékletek.....	26
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében.....	29
3.3.1. Agrártámogatások	29
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja.....	31
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	31
3.4.2. A kommunikáció címzettjei	34
3.4.3. Egyeztetés az érintettekkel, valamint hatósági és területi kezelő szervekkel.....	36

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Pogány-völgyi rétek Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (kjKTT)
-------------------------	---

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUDD20035
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	1987,1000 ha
--------------------------------	--------------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. Jelölő élőhelyek

- Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*) 91F0
- Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) 91E0
- Folyóvölgyek *Cnidion dubii*hoz tartozó mocsárrétjei 6440
- Meszes lápok télisással (*Cladium mariscus*) és a *Caricion davalliana*e fajaival 7210
- Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (*Molinion caeruleae*) 6410
- Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai 6430

1.4.2. Jelölő fajok

- Északi pocok mehelyi alfaja (*Microtus oeconomus mehelyi*)
- Vöröshasú unka (*Bombina bombina*)

1.4.3. Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű élőhelyek/Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű fajok

- 3160 Láptavak
- 7230 Mészkedvelő üde láp- és sásrétek

1.5. Érintett települések

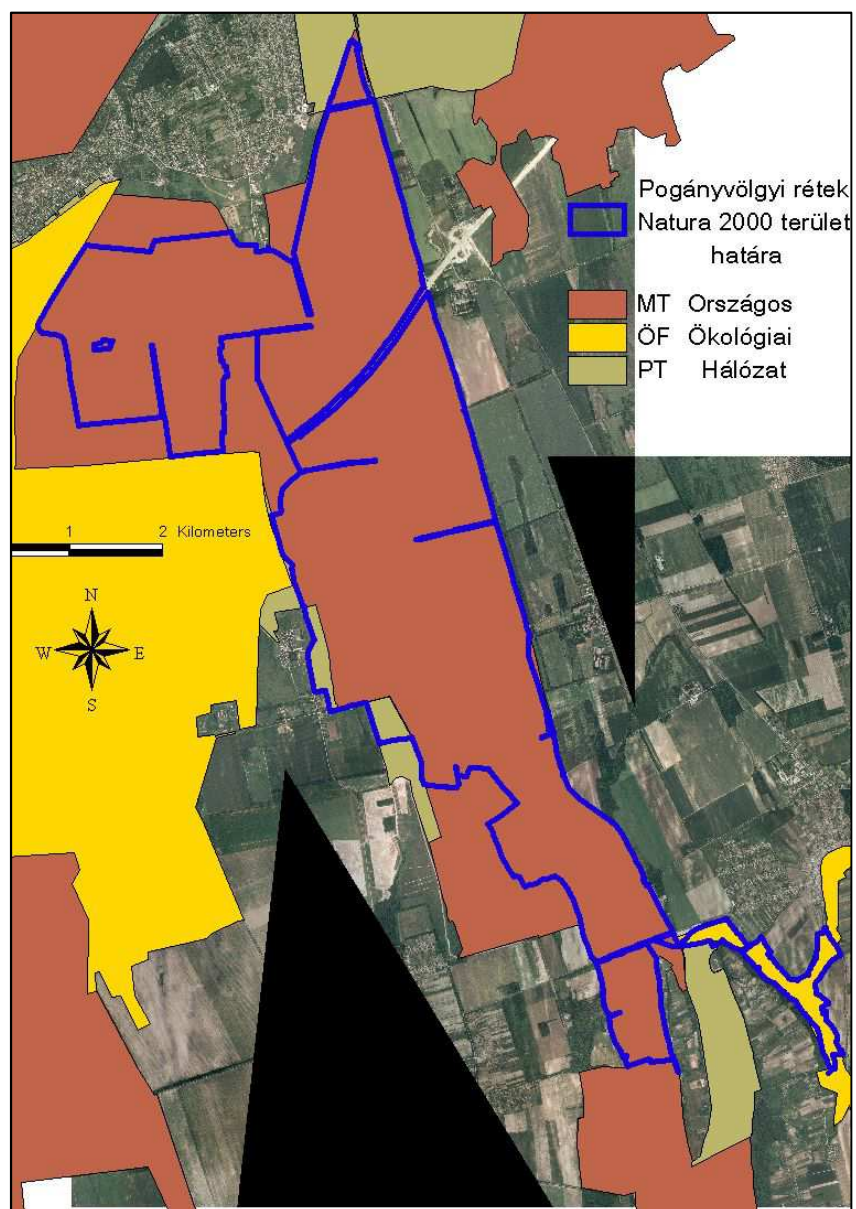
A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendeletet tartalmazza.

Település	Érintett terület (ha)	Település területének érintettsége (%)
Buzsák	806	40,6
Fonyód	716	36,0
Lengyeltóti	465	23,4

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Kiterjedés	Védetté nyilvánító jogszabály száma
Natura 2000	HUDD10 012	Balatoni berkek	8648,91 ha	275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet
Ex lege láp		Egyedi hatósági határozattal lehatárolt határvonalú ex lege védett láp: Buzsák 0126, 0128, 058, Fonyód 029, 046, 047, 061/1, 061/2 Egyedi hatósági határozattal történő lehatárolásra váró ex lege védett láp: Buzsák 0121/1, 059 Fonyód 038/1, 039, 041, 043, 057/1, 057/2 Lengyeltóti 0334, 0335, 0336/2, 0337, 0338	396,1720 ha	

Országos ökológiai hálózat övezete: a tervezési terület döntő része az Országos ökológiai hálózat magterület övezetének része, terület csupán néhány százaléka tartozik az ökológiai folyosó, vagy puffer terület övezetbe.

1.7. Tervezési és egyéb előírások

Ez a fejezet azoknak a terveknek a felsorolását tartalmazza, amelyek a területre vonatkozóan a közösségi jelentőségű jelölő értékek szempontjából is releváns előírásokat fogalmaznak meg. A tervek előírásainak elemzését a megalapozó dokumentáció 1.3.3. fejezete, az erre épülő javaslatokat pedig a fenntartási terv 3.2. Kezelési javaslatok fejezet tartalmazza.

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

A tervezési területére nem vonatkozik miniszteri rendelettel elfogadott természetvédelmi kezelési terv, mivel a terület nem védett természeti terület.

1.7.2. Településrendezési eszközök

- A 13/2004.(I.11.) sz. Kt. Határozattal elfogadott 2/03-376 nyilvántartási szám alatt készített Buzsák község Településfejlesztési Koncepció
- Buzsák község 94/2010. (IX.08.) sz. Kt. Határozattal elfogadott Településszerkezeti Terve (módosította Buzsák Község Önkormányzat Képviselő- testületének 122/2012.(XI. 13.) számú határozata)
- Buzsák község 7/2010. (IX.09.) sz. Ök. Rendelettel elfogadott Helyi Építési Szabályzat és Szabályozási Terve (Módosította a Buzsák Község Önkormányzat Képviselő- testületének 14/2012.(XI. 14.) számú rendelete)
- Fonyód Város Önkormányzat Képviselő-testületének 16/2010. (VI. 25.) önkormányzati rendelete Fonyód Város Helyi Építési Szabályozásáról (Kiegészítette a 26/2012.(X.31.) Ör. 1.§-a hatályos: 2012. november 1-től)
- Lengyeltóti Településrendezési Terve, jóváhagyva az 1/2004. (i. 29.) számú határozattal és az 1/2004-(i. 29.) sz. rendelettel
  1. sz. módosítás elfogadva 19/2006.(IX. 29.) sz. rendelettel
  2. sz. módosítás jóváhagyva a 1/2007. (I. 25.) sz. rendelettel
  3. sz. módosítás elfogadva a 10/2008.(iv.25.) sz. rendelettel
  4. sz. módosítás a településszerkezeti terv és leírás jóváhagyva a 14/2012. (i. 30.) számú határozattal a hész és a szabályozási tervek elfogadva a 4/2012. (i. 31.) számú rendelettel
- 2000. évi CXII. törvény a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének elfogadásáról és a Balatoni Területrendezési Szabályzat megállapításáról
- A Somogy Megyei Közgyűlés 15/2004. (XII. 27.) számú rendelete Somogy megye területrendezési tervéről

1.7.3. Körzeti erdőtervek és erdőtervek

- Somogyvári erdőtervezési körzet körzeti erdőterve 2002.01.01-2012.01.01.

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és erdőtervek

- Körzeti Vadgazdálkodási Terv (érvényes: 2007-2017)
- Lengyeltóti Trófea Vadásztársaság vadgazdálkodási terve (2007-2017)
- Cseralja Vadásztársaság vadgazdálkodási terve (2007-2017)
- Balatonfenyves és Környéke Földtulajdonosi Közösség Vadászterület vadgazdálkodási terve (2007-2017)

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

- A tervezési területet érintő halgazdálkodási terv nincs.

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

- 4-2 Balaton alegység vízyűjtő-gazdálkodási terve.

1.7.7. Egyéb tervek

- A Balaton Régió részletes fejlesztési terve, 2007-2013 (2006.)
- Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Hosszú Távú Területfejlesztési Konceptió 2020-ig (2009.)
- Fonyódi Kistérség Többcélú Társulása környezetvédelmi programja 2010-2015. közötti időszakra készítette: Balatoni Integrációs Kft. 2010.
- Somogy Megye Környezetvédelmi Programja (2009)

1.7.8. Jogerős engedélyek

- A tervezési területet érintő jogerős engedélyről nincs ismeretünk.

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A03.03	Kaszálás felhagyása, hiánya	H	20	A mezőgazdasági termelés visszaszorulása a gyepterületek (6440, 7230) gazdasági leromlásához vezet (nádásosodás, cserjésedés, adventív fajok terjedése).
A04.03	Pásztorkodás felhagyása,	H	10	A gyepterületek jelentős részén a kezelés teljes hiányzik (6440, 7230). A korábban legelőként kezelt területeket legeltetéssel kellene kezelni, azonban a térségben erre alkalmas állatállomány jelenleg nincs.
B02.01	Erdőfelújítás	M	1	Az erdőfelújítások során visszaszorult a keményfás ligeterdők pótlása (91F0), helyettük gyakran égerültetvényeket telepítettek
B03	erdészeti kitermelés újraterelítés vagy természetes felújulás nélkül	M	2	A nem erdőtervezett fasorok, facsoportok kitermelése után, a fák újraterelítése nem történik meg (91E0). A terület gyakran elgyomosodik és idegen honos fajokkal spontán erdősül (zöld juhar, amerikai kőris, akác)
D01.02	Autópályák, autópályák, fő- és mellékutak	L	2	Az M7 autópálya forgalma okozhat zavarást (pl. költőterületek áthelyeződését okozza stb.)
E03	Szemét, hulladék	M	5	A terület közvetlenül érintkezik települési részekkel (nyaralótelkekkel), ahol jellemző, hogy a kertekben keletkezett zöldhulladékot (kisebb részben és esetenként kommunális hulladékot is) a szomszédos „berekbe” hordják a környékeliek (7210).
F03.01.01	Vadak károkozása (túltartott vadállomány)	L	20	Vadászati szempontból a terület egyes részein a növényzet és a vízborítás miatt rendkívül nehéz a vadállomány szabályozása.

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				Aszályos időszakban pedig, az itt található vizes élőhelyek további vonzerőt jelent a vad számára, ez a bevándorlással tovább növeli a vadlétszámot. Kisebb mértékű károkozás elsősorban a vaddisznó túrásából ered (7210, 6440, 7230, 6410).
G05.11	Közúti ütközésből eredő sérülés vagy pusztulás	M	5	Az M7 autópálya mentén kiépített védőrendszer részlegesen tekinthető, ezért alkalmanként jelentős számú mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>) és kétéltű elütés történik.
I01	Idegenhonos inváziós fajok	H	25	A kezeletlenség miatt a gyepterületeket súlyosan veszélyeztetik az inváziós fajok, jellemzően a Soldago terjed, de a fásszárúak közül jelen van az ezüstfa és a zöldjuhar is (7210, 6440, 7230, 6410).
J01.01	Leégés	M	20	A tűz kialakulásának veszélyét növeli, hogy a terület közvetlenül érintkezik települési részekkel (nyaralótelkekkel), ahol rendszeres az avar és kerti hulladék égetése. A tüzesetek esetében gyakori a szándékosság, részben a kialakult illegális szeméttlerakások felgyújtása, részben a „gazos területek rendbetétele” miatt gyújtogatnak (7210).
J02.04.01	Árvíz	L	20	Alkalmanként a természetes és a halastavak leeresztéséből származó nagyvizeket a csatornarendszer nem tudja kezelni. Ez évente 1-2 alkalommal elöntésekhez vezet, ami esetenként veszélyezteti az északi pocok (<i>Microtus oeconomus</i> ssp. <i>méhely</i>) állományt.
J03.02	Élőhelyi-összeköttetések (konnektivitás) csökkenése emberi	M	5	Az M7 autópálya kettészeli a területet. Annak ellenére, hogy létesültek vad és ökológiai átjárók, az elválasztott

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
	hatásra			területrészek közötti kapcsolat csak részleges.
K01.03	Kiszáradás	H	10	Hosszabb aszályos periódusokban akár a teljes kiszáradás is előfordulhat, ami a terület vízhez kötődő fajait súlyosan veszélyezteti (7210, 3160).
K02.01	Fajösszetétel változás, szukcesszió	M	50	A kezelés hiánya miatt, egyes területrészekben a gyepterületeken a cserjésedés és erdősülés jelentkezik (, 6440, 7230, 6410).
M01.02	Aszály és csapadékmennyiség csökkenés	H	50	Az egyre gyakoribbá és hosszabbá váló aszályos periódusok veszélyeztetik a vizes élőhelyekhez kötődő társulásokat segítik a szukcessziót és az adventív fajok terjedését (7210, 3160). Az egyes víztestek, csatornák kiszáradása súlyosan veszélyezteti a mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>), kétéltű és hal állományokat.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Általános célkitűzés:

A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

Specifikus célok:

A terület fő célkitűzései:

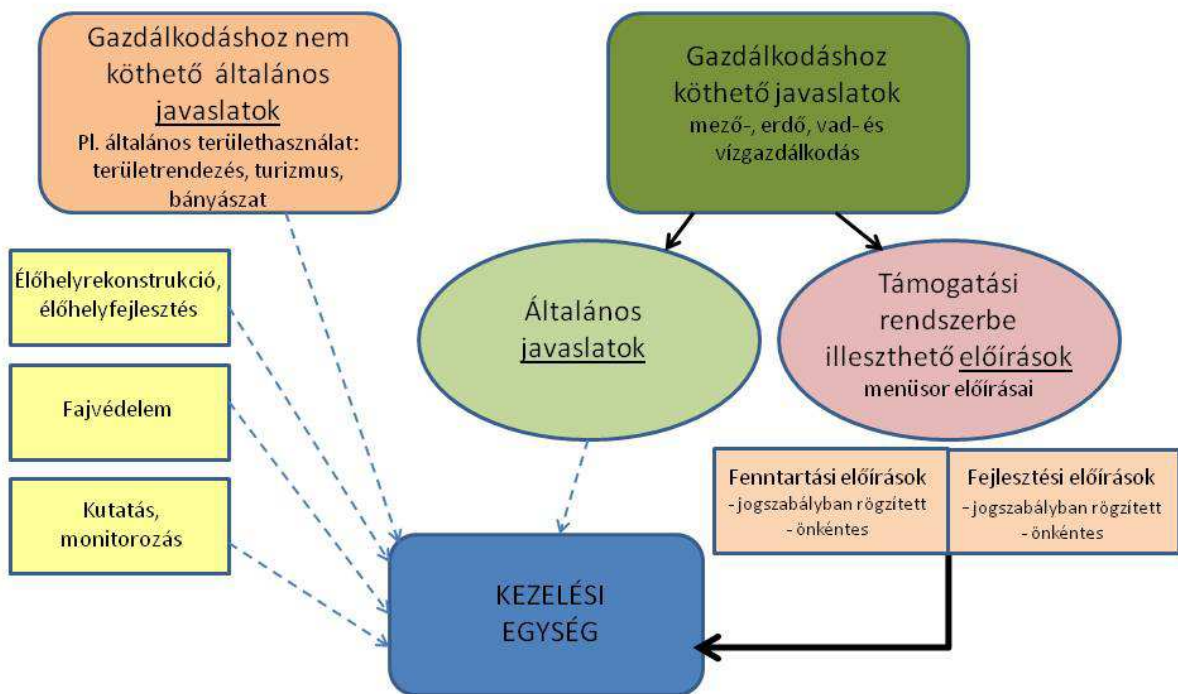
- a területen élő védett és fokozottan védett fajok által is reprezentált, hazai és közösségi szinten is egyedülálló természetes és természetyszerű élőhelyek megőrzése, fenntartása –különös tekintettel a kimagasló értéket képviselő láptavakra és a télisásosokra, valamint a kékperjés láprétekre, a mocsárrétekre, és a puhafás ligeterdőkre,
- a védett növény- és állatfajok állományának, egyedszámának, populációi életképességének megőrzése, különös tekintettel a következő fajokra: kiscsészű aszat (*Cirsium brachycephalum*), vidra (*Lutra lutra*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), északi pocok mehelyi alfaja (*Microtus oeconomus mehelyi*).
- A természetes és természetyszerű élőhelyek megőrzése, fenntartása, a természetvédelmi szempontból megfelelő gazdálkodás és használat kialakításával.
- Hosszú távon a területre jellemző, őshonos fajokból álló, természetes szerkezetű erdőállományok kialakítása és az idegen honos fajok kiszorítása a cél.
- A természetvédelmi terület erdészeti gazdálkodásának a legfontosabb célkitűzése a tájidegen fajok teljes kiszorítása a területről, és helyükre a termőhelynek megfelelő erdők kerüljenek. A tájidegen fajok teljes visszaszorítása a nem erdőtervezett területekről az akác, stb. facsoportok eltüntetését is magában foglalja, illetőleg teljes erdőrészeket fajokcseréjét és átalakítását.
- A megmaradt vizes élőhelyek természetesnek megfelelő vízellátását biztosítani kell, különös tekintettel a terület mocsárrétegekkel és láprétegekkel és nyílt vizekkel borított részein.
- abiotikus katasztrófák (pl.: tűzkár) elhárítása

3.2. Kezelési javaslatok

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás-javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírás-javaslatok a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programokon keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

1. ábra: Kezelési intézkedések rendszere

A fenntartási tervben szereplő javaslatok meghatározása az élőhelytípusok alapján történt. A faj- vagy élőhelyvédelmi szempontból azonos kezelést igénylő területegységeket a terv ún. kezelési egységként határolja le és jeleníti meg a 3.2.5.2 sz. fejezet térképmellékleteiben valamint a 3.2.1. fejezetben.

Ebben a fejezetben meghatározásra kerültek elsőként a gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok, majd a gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok is, amelyek valamennyi érintett kezelési egységen ajánlottak. Ezt követően a kezelési egységeknél már csak azok a javaslatok jelennek meg, amelyek az általános javaslatokon felül kimondottan csak az adott kezelési egységhez kötődnek.

Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

- A tervezési terület egészére nézve természetvédelmi szempontból javasolt intézkedéseket hozni a gyepterületeket vagy erdőterületeket érintő tüzek kialakulásának, az illegális hulladék elhelyezésének elkerülése, az illegális bányászat, valamint a technikai sportok kizárása érdekében.
- A megmaradt vizes élőhelyek természetesnek megfelelő vízellátását biztosítani kell.

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Erdőgazdálkodás

- A jelenlegi, nagyobb részt idegenhonos fajokból álló erdőket hosszú távon őshonos fafajokból álló, a termőhelynek megfelelő erdőkké kell alakítani. Az erdők felújítása során csak a területen őshonos fafajok magvetése, csemetézése engedhető. Az erdősítésben használt szaporítóanyag (mag, csemete) tájegységi (Belső-Somogy) származású legyen.
- A kitermelt faanyag jó természetességi állapotú gyepeken keresztül való szállítását és ezeken az élőhelyeken való depózását kerülni kell, amennyiben a gyepeket érinti a fenti folyamat, úgy a gyepek helyreállításáról (faanyag, kéreg, fűrészpor maradéktalan elszállítása, talaj elegyenetése) gondoskodni kell.
- A cserjeszintek és az erőszéli cserjés sávok megtartása madár fészkelőhelyek szempontjából kívánatos.
- Idős, odvas, valamint álló és dőlt holtfa állomány megtartása a jelölő társulásokban.
- A gyepek élőhelytípusok arányának fenntartása érdekében, a gyepek erdősítését kerülni kell, tehát a gyepek művelési ágú területeken nem kívánatos az erdősítés.

Vadgazdálkodás:

- A Natura 2000-es élőhelyek jó természeti állapotban való fennmaradásával összeegyeztethető, azoknak alárendelt vadgazdálkodás folytatható.
- A tervezési területen vadászattal kapcsolatos berendezések (szóró, szózó, dagonya, vadetető, tároló stb.) elhelyezését kerülni kell.

Gyepgazdálkodás:

- A gyepek művelési ágú területeken művelési ág váltás nem engedélyezhető.
- A gyepterületek jó természeti állapotot fenn kell tartani, illetve helyre kell állítani. A kezeletlenség miatt egyes területrészeket súlyosan veszélyezteteti az erdősülés, a spontán erdősülést meg kell akadályozni különösen írtani kell a bálványfát (*Ailanthus altissima*) a zöld juhart (*Acer negundo*) ezüsthégyfát (*Elaeagnus angustifolia*) és az akácosodást (*Robinia pseudoacacia*), de a becserjésedést is fel kell számolni. A gyepterületek megóvásán túlmenően, a mezőgazdasági hasznosításra alkalmatlan vizes élőhelyek védelme a nemkívánatos erdősüléstől és cserjésedéstől kiemelt cél.
- Az invazív és az erősen terjedő, idegenhonos gyomok, így különösen a magas aranyvesző (*Solidago gigantea*) visszaszorítása aktív kezeléssel.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

1 KE (szántók, parlagok)

Érintett élőhelyek:

T1	Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák
OB	Jellegtelen üde gyepek
OC	Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A tervezési területre vonatkozó kötelezően betartandó előírásokat a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendelet tartalmazza.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

- SZ03 A betakarítást követően tarlóhántás, illetve tarlóápolás kötelező.
- SZ19 Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett.
- SZ21 Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás tilos.
- SZ22 Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek alkalmazása tilos.
- SZ43 Fás szárú és lágyszárú energetikai ültetvény telepítése tilos.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Természetvédelmi szempontból mindenképpen előnyös lenne a tervezési területen a szántó művelésű területek gyepé alakítása. Jelenleg a szántóművelési ágú területeken nem végeznek szántóföldi termelést, ezért a gyepesedés előrehaladott. Ezekben a területeken a gyep művelés fenntartása kívánatos.

A jelenlegi szántó művelési ágú területeken intenzív szántóföldi művelés felhagyása és a gyepesítés fontos rekonstrukciós cél. Ennek érdekében bármelyik alábbiakban felsorolt megoldás támogatható:

- SZ52 Szántó füves élőhelyé alakítása gyeptelepítéssel.
- SZ53 Szántó füves élőhelyé alakítása spontán felhagyással.
- SZ55 Szántó füves élőhelyé alakítása, lucerna kultúrát követő spontán gyepesedéssel.

2 KE (illegális szántók)

Érintett élőhelyek:

T1 Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A tervezési területre vonatkozó kötelezően betartandó előírásokat a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendelet tartalmazza.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

SZ52 Szántó füves élőhellyé alakítása gyeptelepítéssel.

SZ55 Szántó füves élőhellyé alakítása, lucerna kultúrát követő spontán gyepesedéssel.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az érintett területeken a gyep művelést a művelési ágnak megfelelően helyre kell állítani és a továbbiakban a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendelet alapján kell kezelni.

A helyreállítás módja az önkéntesen választható előírások közül szabadon választható.

3 KE (vizes élőhelyek)

Érintett élőhelyek:

B1b (B1bN) Úszólápok, tőzeges nádasok és télisásosok (Télisásosok) Élőhely Natura 2000 kódja/neve: **7210* - Télisásosok**

U9 (U9Nláp) Állóvizek (Láptavak) (Élőhely Natura 2000 kódja/neve: **3160 - Láptavak**)

B5 Nem zsombékoló magassásrétek

J1a Fűzlápok (Élőhely Natura 2000 kódja/neve: **91E0* - Puhafás ligeterdők, éger- és kőrisligetek, illetve láperdők**)

BA Fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló- és folyóvizek partjánál

RA Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok

OB Jellegtelen üde gyep

S7 Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A tervezési területre vonatkozó kötelezően betartandó előírásokat a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendelet tartalmazza.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY10	Tárcsázás nem megengedett
GY12	Gyepszellőztetés nem megengedett
GY13	Kiszántás nem megengedett
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY26	Inváziós fászfűszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell.
GY34	Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájjidegen faegyedeket lábön állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni.
GY44	A legeltetési sűrűséget a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.
GY45	A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges.
GY48	Szakaszoló legeltetés esetén legeltetési terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
Gy62	A gyepen legeléskizárt terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 30%-át.
GY107	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.
GY110	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: szeptember 1.
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.
GY122	A legeléskizárt területet a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetetten kell kialakítani.
V07	A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos.
V14	A vízi növényzet és a part menti növényzet irtása (vágás, nádégetés, cserjék kivágása) tilos.
V41	A learatott nád vizes élőhelyről történő kiszállításának nyomvonalát működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetve kell kialakítani.
V42	A nádaratás megkezdése előtt 48 órával a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot értesíteni kell.

V45	November 1. és február 15. között lehet nádatatást folytatni, a mindenkori időjárási és talajviszonyok figyelembe vételével.
V49	A nádas minimum 10-20%-át nem szabad learatni.
V57	A betakarítás során a nád rizómájának megsértését kerülni kell.
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

4 KE (erdőtervezett erdők)

Érintett élőhelyek:

J4	Fűz-nyár ártéri erdők (Élőhely Natura 2000 kódja/neve: 91E0* - Puhafás ligeterdők, éger- és kőrisligetek, illetve láperdők)
RB	Őshonos fajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők
RC	Őshonos fajú keményfás jellegtelen erdők
S1	Akácültetvények
S7	Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A tervezési területre vonatkozó kötelezően betartandó előírásokat a következő jogszabályok tartalmazzák:

- az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet
- Somogyvári erdőtervezési körzet körzeti erdőterve 2002.01.01-2012.01.01.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

E06	Idegenhonos fajok telepítésének mellőzése.
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E28	Őshonos fajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámát (arányát) a lehetséges minimális szintre szorítása, illetve ehetőség szerinti teljes eltávolítása.

- E29 A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása.
- E37 Tájhonos fafajú állományok véghasználatuk során az idős állományban legalább 5% területi lefedettséget biztosító mikroélőhely visszahagyása, lehetőleg az idős állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló formájában.
- E49 Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítés és a tuskózás elhagyása.
- E51 Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típusokkal.
- E54 Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása.
- E69 A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
- E72 Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárazzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.
- E88 Fakitermelés csak augusztus 15. és február 28. között végezhető.

Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A tervezési terület erdészeti gazdálkodásának a legfontosabb célkitűzés a tájidegen fafajok teljes kiszorítása a területről, és a termőhelynek megfelelő erdőtársulások rekonstrukciója. A termőhelyi adottságok miatt egyes erdőterületek csak korlátozottan alkalmasak intenzív erdőgazdálkodásra (pl. víznyomásos, vagy extrém száraz foltok). Ezek a területrészek a nagyberekre jellemző, ligetes erdőszerkezet kialakítása a cél, megőrizve a vizes, láposodó, vagy más, a területre jellemző gyeptársulások mozaikját. Ez az erdőtervezett területek terén is a nem teljesen zárt, akár 50 % alatti záródású erdő kialakítását is jelentheti.

5 KE (Nem erdőtervezett honos fafajú erdők, facsoportok, erdősávok)

Érintett élőhelyek:

- RA Óshonos fajú facsoportok, fasorok és erdősávok
- RB Óshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők
- RC Óshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

- E06 Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése.
- E08 Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
- E09 A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki
- E16 A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
- E29 A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása.

- E49 Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítés és a tuskózás elhagyása.
- E51 Felújítás táj- és termőhelyhonos fajokkal, illetve faállomány típusokkal.
- E54 Idegenhonos fajú faállomány szerkezetátalakítása.
- E69 A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
- E72 Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.
- E88 Fakitermelés csak augusztus 15. és február 28. között végezhető.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A tervezési terület erdészeti gazdálkodásának a legfontosabb célkitűzés a tájidegen fajok teljes kiszorítása a területről, és helyükre a termőhelynek megfelelő erdőtársulások rekonstrukciója, a jellegzetes nagyberekű látkép kialakítása a tájra honos fajokból álló facsoportokkal. Ezek a facsoportok rendkívül értékes élőhelyek, hiszen a nagyterületű gyepek, sásos, nádas élőhelyeken, csupán ezek képviselik a fás vegetációt, jelentős számú fajnak – köztük több közösségi jelentőségű – biztosítanak élő-, költő- és szaporodóhelyet. Mivel a tájidegen fajok teljes visszaszorítása a nem erdőtervezett területekről is fontos rekonstrukciós cél, elengedhetetlen hogy a pusztuló, vagy kivágott facsoportok, erdősávok megkapják a szükséges kezeléseket, valamint újratelepítésük megtörténjen, mert ezzel lehet elejét venni az adventív fajok térhódításának.

6 KE (Nem erdőtervezett idegen honos fajú erdők, facsoportok, erdősávok)

Érintett élőhelyek:

- S1 Akácültetvények
- S2 Nemesnyárasok
- S7 Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

- E06 Idegenhonos fajok telepítésének mellőzése.
- E08 Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
- E09 A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki
- E16 A gyéritések és véghasználatok során legalább 5 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
- E29 A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fajok eltávolítása.
- E49 Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítés és a tuskózás elhagyása.

- E51 Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típussal.
- E54 Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása.
- E69 A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
- E72 Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.
- E88 Fakitermelés csak augusztus 15. és február 28. között végezhető.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A tervezési terület erdészeti gazdálkodásának a legfontosabb célkitűzés a tájidegen fafajok teljes kiszorítása a területről, és helyükre a termőhelynek megfelelő erdőtársulások rekonstrukciója, a jellegzetes nagyberekli látkép kialakítása a tájra honos fafajokból álló facsoportokkal. Ezek a facsoportok rendkívül értékes élőhelyek, hiszen a nagyterületű gyeses, sásos, nádas élőhelyeken, csupán ezek képviselik a fás vegetációt, jelentős számú fajnak – köztük több közösségi jelentőségű – biztosítanak élő-, költő- és szaporodóhelyet. Ezért a facsoportok és erdősávok fenntartása természetvédelmi szempontból fontos cél, azonban az idegenhonos fajokat a termőhelyre jellemző honos fajokra kell cserélni. Ez a környező, nem fás területek védelme miatt is fontos, hiszen ezek a facsoportok sokszor az adventív fajok terjedésének kiinduló forrásai.

7 KE (nedves gyepek)

Érintett élőhelyek:

D34	Mocsárrétek (Élőhely Natura 2000 kódja/neve: 6440 - Ártéri mocsárrétek)
B1b (B1bN)	Úszólápok, tözeges nádasok és télisásosok (Télisásosok) Élőhely Natura 2000 kódja/neve: 7210* - Télisásosok)
B4	Lápi zsombékésok, zsombék-semlyék komplexek (Élőhely Natura 2000 kódja/neve: 7230 – Mészkedvelő (meszes talajú) üde láp és sásrétek)
B5	Nem zsombékoló magassásrétek
BA	Fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló- és folyóvizek partjánál
J1a	Füzlápok (Élőhely Natura 2000 kódja/neve: 91E0* - Puhafás ligeterdők, éger- és kőrísligetek, illetve láperdők)
J4	Fűz-nyár ártéri erdők (Élőhely Natura 2000 kódja/neve: 91E0* - Puhafás ligeterdők, éger- és kőrísligetek, illetve láperdők)
P2a	Üde és nedves cserjések
D2	Kékperjés rétek (Élőhely Natura 2000 kódja/neve: 6410 – Kékperjés láprétek)
OB	Jellegtelen üde gyepek
OC	Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek
OG	Taposott gyomnövényzet és ruderális iszapnövényzet
RA	Őshonos fajú facsoportok, fasorok és erdősávok

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A tervezési területre vonatkozó kötelezően betartandó előírásokat a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendelet tartalmazza.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY10	Tárcsázás nem megengedett
GY12	Gyepszellőztetés nem megengedett
GY13	Kiszántás nem megengedett
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY26	Inváziós fászfűszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell.
GY34	Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni.
GY44	A legeltetési sűrűséget a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.
GY45	A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges.
GY48	Szakaszoló legeltetés esetén legeltetési terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
Gy61	A gyepen legelészárított terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 20%-át.
GY107	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.
GY110	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: szeptember 1.
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.
GY122	A legelészárított területet a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetetten kell kialakítani.
V07	A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos.
V14	A vízi növényzet és a part menti növényzet irtása (vágás, nádégetés, cserjék kivágása) tilos.
V45	November 1. és február 15. között lehet nádaratást folytatni, a mindenkori időjárási és talajviszonyok figyelembe vételével.
V49	A nádas minimum 10-20%-át nem szabad learatni.
V57	A betakarítás során a nád rizómájának megsértését kerülni kell.
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.

VA01 Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

8 KE (Pogányvölgyi vízfolyás)

BA Fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló- és folyóvizek partjánál
U8 Folyóvizek

a) Kötelezően betartandó előírások:

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

GY29 Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges
GY31 A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell.
GY34 Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfúrása, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni.
GY107 Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.
V07 A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos.
V14 A vízi növényzet és a part menti növényzet irtása (vágás, nádégetés, cserjék kivágása) tilos.
V19 Idegenhonos halfajok visszaszorítása kötelező, idegenhonos halfaj telepítése tilos
E69 A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

- Az északi pocok élőhelyek vízrendezése kiemelt feladat. Az állomány magja Lengyeltóti térségében található, így ennek a területrésznek fenntartása a legfontosabb. A terület vízszabályozó rendszere kiépített, azonban az elmúlt évtizedben a műtárgyak tönkrementek, illetve megrongálták azokat. Kiemelt feladat a vízszabályozó rendszer rekonstrukciója, mert a száraz periódusokban az élőhelyek fenntartásához feltétlenül szükséges a vízvisszatartás. Ugyan ilyen jelentőségű az árvízi helyzetek kezelése, mert a természetes nagyvizek esetében, valamint a buzsáki halastavak vízeresztésekor, jelentős területek kerülnek víz alá. A felnőtt állatok ugyan jól úsznak, de a szaporodási időszak árvizei a fiatal szaporulatot súlyosan veszélyeztethetik, ezért a felesleges vizek gyors és hatékony elvezetését is biztosítani kell.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

- Az északi pocok (*Microtus oeconomus ssp. mehelyi*) állományainak megőrzése érdekében a nádas-magassásos mozaikos élőhelyszerkezet fenntartását meg kell őrizni. A faj

élőhelyeül szolgáló magas sásrétek optimális vízellátását biztosítani kell, kaszálásuk csak természetvédelmi érdekből megengedhető. A faj számára szükséges menekülőterek fennmaradását és inváziós fajoktól (*Solidago*) való mentességét biztosítani kell.

- A rétisas fészkek zavartalanságát biztosítani kell.
- A terület nyílt vizekkel rendelkező részein a szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), a vöröshasú unka (*Bombina bombina*), a dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*) és a mocsári teknős (*Emys orbicularis*) állományai érdekében ezen víztestek halászati hasznosítása, minden tóépítés jellegű beavatkozás, mederkotrás stb. tilos. A víztesteket érintő minden beavatkozás csak természetvédelmi érdekből végezhető.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

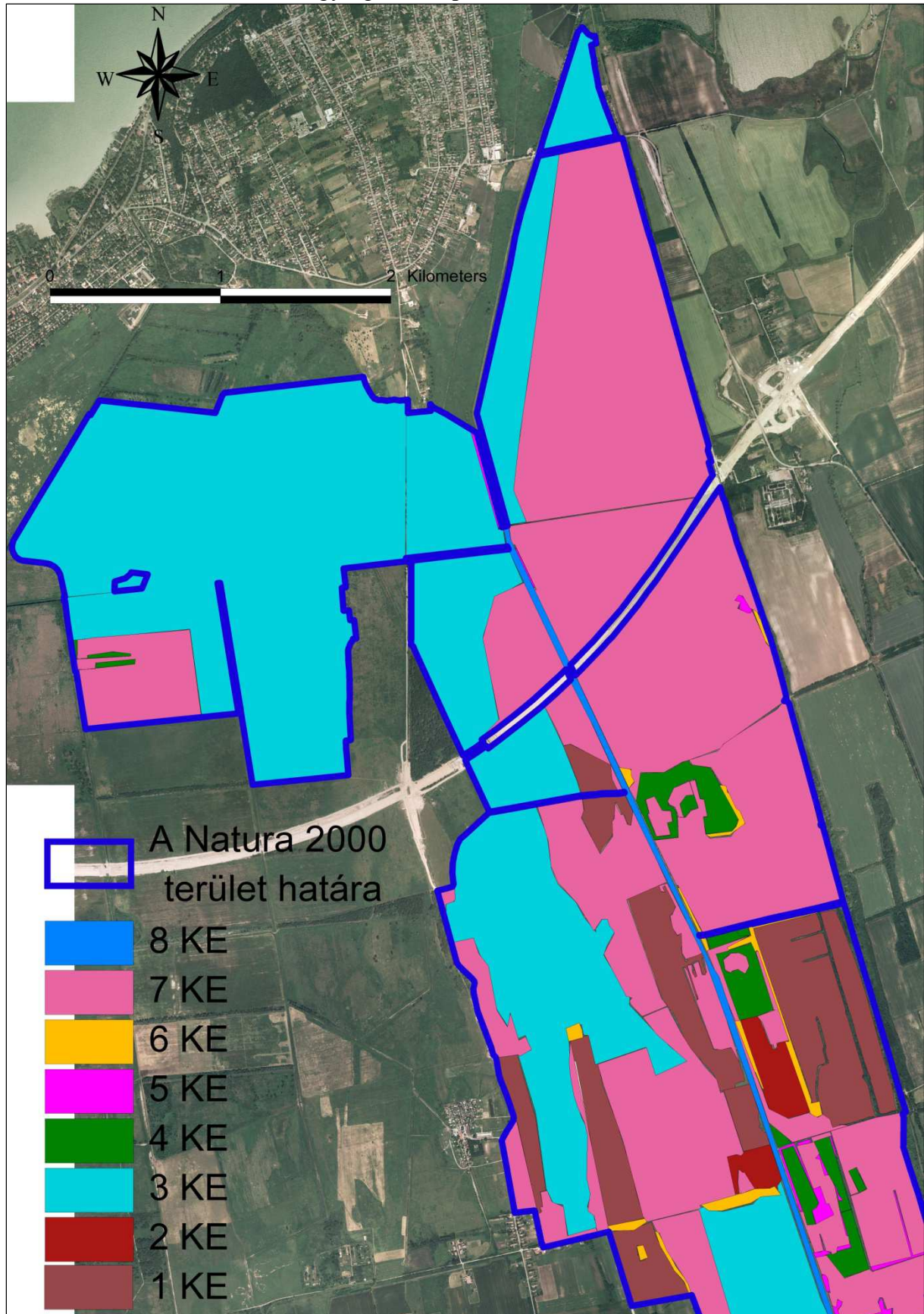
- A terület vegetációját korábban nem vizsgálták rendszeresen. Feltétlenül szükséges a jelölő társulások állapotának, kiterjedésének rendszeres nyomon követése, ezért célszerű lenne legalább 6 évenként felmérni azokat.
- Ugyan így fontos az adventív fajok vizsgálata is, mert ez befolyásolja az aktuálisan szükséges kezelések meghatározását. Ezeket a vizsgálatokat legalább 3 évenként el kell végezni.

3.2.5. Mellékletek

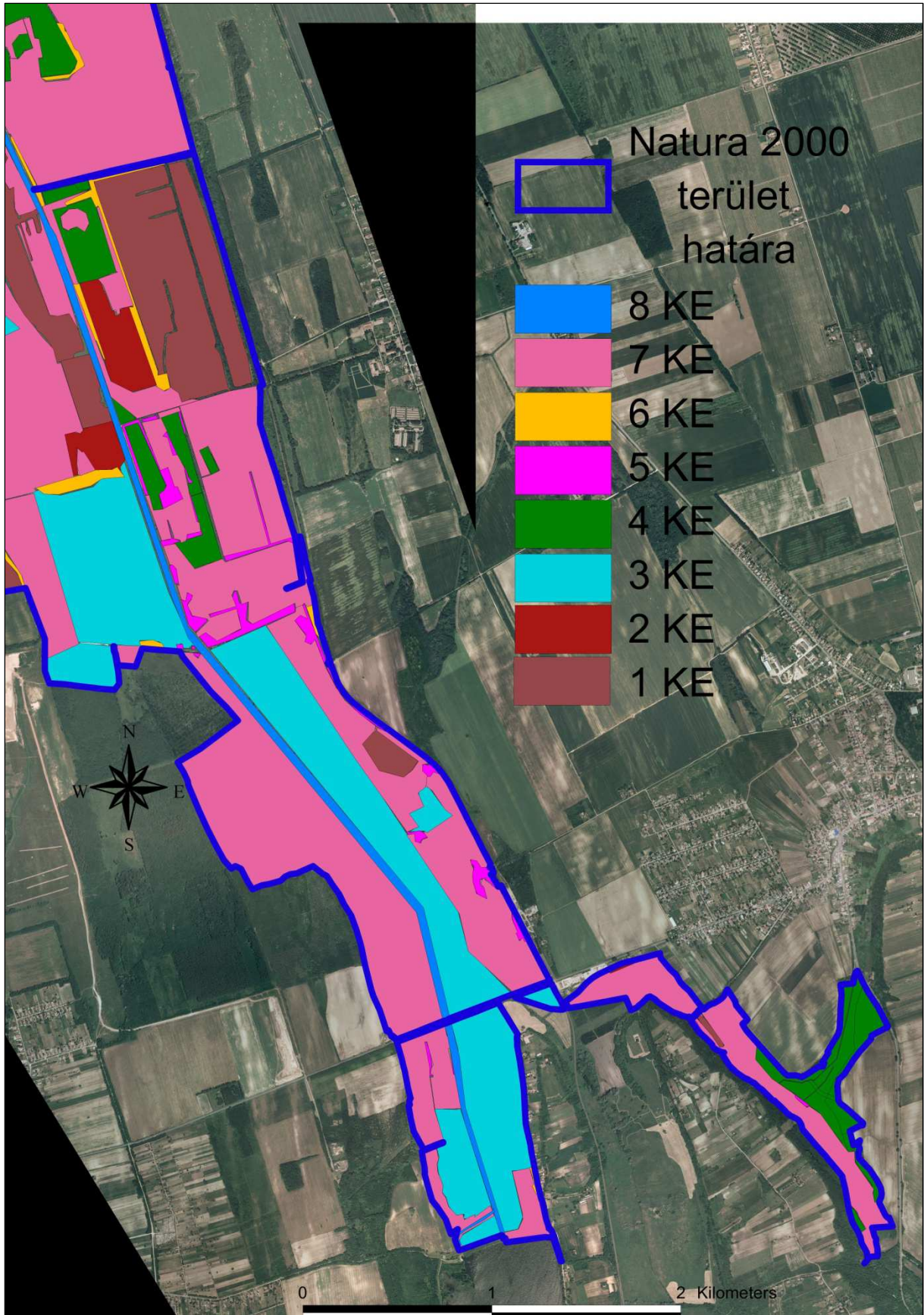
3.2.5.1. Kezelési egységek táblázata

Kezelési egység	Érintett ingatlanok (hrs.)	Érintett MEPAR-blokk
1 KE (szántók, parlagok)	Buzsák 035/3,12,13,15-17; 040/2-5,7-10,15-16; 041; 046/7; 071 Lengyeltóti 0310; 0312/2,3; 0314; 0342/7; 0407	
2 KE (illegális szántók)	Buzsák 040/11,13-15 Lengyeltóti 0318; 394/8,10	
3 KE (vizes élőhelyek)	Buzsák 09/4,6-8,10,11,14; 025; 032; 033; 034/2; 039/5; 040/16; 041; 043/1,3-7,9,11; 044; 0235/1; 0323 Fonyód 020; 022; 024; 029; 038/1; 039; 043; 046; 047; 057/1,2; 058; 060; 061/1,2; 082/9-15; 086/1-7; 097; 0102; 0104; 0107/3 Lengyeltóti 0342/3,4; 0347; 0354; 0356; 0358; 0359; 0360; 0361; 0362; 0365/2-4	
4 KE (erdőtervezett erdők)	Buzsák 0121/1 Fonyód 0112 Lengyeltóti 0317; 0318; 0322; 0330/4; 0334; 0336/2; 0338; 0403; 0408/8; 0413/3,4	
5 KE (nem erdőtervezett honos fafajú erdők, facsoportok, erdősávok)	Buzsák 09/10,12 Fonyód 062; 088/1,5; 0107/3; 0115; 0117/3 Lengyeltóti 0330/8-10; 0334; 0336/1,2; 0338; 0341; 0342/1-2,6; 0347; 0349/1; 0352/1; 0401; 0413/2	
6 KE (nem erdőtervezett idegenhonos fafajú erdők, facsoportok, erdősávok)	Buzsák 035/3,10,11,15; 038; 039/4-6; 040/11; 043/1; 044 Fonyód 0107/8; 0112; 0115; 0117/3 Lengyeltóti 0295; 0297; 0312/1,4; 0316; 0318; 0320; 0341; 0365/3	
7 KE (nedves gyeppek)	Buzsák 09/3,10,11; 011; 020/2-5; 023; 031/1,2; 035/7,8,18,19; 040/11-16; 041; 043/1,3-7,9-11; 044; 046/4; 0121/1; 0322 Fonyód 046/7; 088/1-4; 090/1-5; 092/1-5; 093/1-3; 094; 095; 097; 099; 0100/9; 0102; 0107/3,8; 0112; 0115; 0117/1,3 Lengyeltóti 0288; 0291; 0293; 0295; 0301; 0316; 0317; 0318; 0320; 0324; 0330/1-3,5,10; 0334; 0336/2; 0338; 0341; 0342/6; 0346/2; 0347; 0349/1; 0352/1-2; 0365/3; 0366; 0389; 0390; 0394/4-8,10; 0402/1; 0403; 0404; 0407; 0408/11-14; 0413/1,2,6	
8 KE (Pogányvölgyi vízfolyás)	Fonyód 0106 Lengyeltóti 0322; 0339; 0364	

3.2.5.2. Kezelési egységek térképe

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A Pogányvölgyi rétek (HUDD20035) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet az irányadó.

A tervezési terület 100 %-ban az Országos ökológiai hálózat része, döntő részben magterület övezetben, mintegy 5 ha pedig ökológiai folyosó övezetben.

A tervezési terület nagyobb részt állami tulajdonban van, a legnagyobb kezelő a Hubertus Agráripari Bt. (53,85 %), kisebb területrész a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság (1,91 %) kezelésében van. Jelentős terület van magántulajdonban is (41,87 %), de önkormányzati és egyéb állami tulajdon is jelen van a tervezési területen, az alábbiak szerint:

Tulajdonosi csoport/kezelő	résarány (%)
Magyar Állam/Hubertus Bt.	53,85
Magyar állam/BfNPI	1,91
Magyar állam/Egyéb (DDVIZIG+Vízitársulat+BH Zrt.)	2,11
Önkormányzat	0,26
Magántulajdon	41,87
Összesen	100

A kezelési javaslatok során mindezeket a körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

Az Uniós csatlakozást követően hazánk támogatási rendszere a többi tagállaméhoz harmonizáltan alakult ki. Ez vonatkozik a Natura 2000 területekre is.

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

A tervezési területen a gazdálkodás – ezen belül a legeltetés – intenzitása, évtizedek óta messze elmarad a lehetséges szinttől. Elsősorban a terület déli, Lengyeltóti és Buzsák községhatárban lévő, jórészt magántulajdonban lévő része alulhasznosított. Ennek eredményeként a korábbi gyepterületek jelentős része elnádásodott, a gyepgazdálkodás újraindítása rekonstrukciós beavatkozásokat is igényelnek.

A tervezési terület gyepes élőhelyeire az egységes területalapú támogatás, az agrár-környezetgazdálkodási támogatás, valamint a 128/2007. (X.31.) FVM rendelet alapján a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz területalapú, kompenzációs támogatás vehető igénybe.

A tervezési terület erdőtervezett erdőrészeleire vonatkozóan - a 41/2012 (IV. 27.) VM rendelet alapján – szintén igényelhető a Natura 2000 területekre vonatkozó kompenzációs támogatás.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

A tervezési területen a jelenleg elérhető mezőgazdasági támogatások úgy tűnik nem elég vonzóak, illetve nem elégségesek ahhoz, hogy az évtizedek óta kezeletlen területeken elvégezzék a szükséges rekonstrukciókat és újra művelésbe vonják azokat. Megoldást jelentene – önállóan, vagy a meglévő Natura 2000 támogatást kiegészítve – egy olyan támogatási forma, ami lehetővé tenné, illetve segítené a leromlott gyepterületek rekonstrukcióját, finanszírozná az első évek gazdaságtalan termelését.

A gyepterületek kezelése szempontjából további lehetőséget teremtenének az állatállomány fejlesztését célzó támogatások. A tervezési területen elsősorban a szarvasmarha létszám növekedése teremtené meg a mezőgazdasági hasznosítás igényét.

3.3.1. Pályázatok

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság jelenleg az alábbi projektben vesz részt (partnerekkel) amelyeknek van a Pogányvölgyi rétek Natura 2000 területre is relevanciája:

Pályázat neve	Azonosító	Részvételünk
Közösségi jelentőségű és védett állatfajok felmérése Vas, Zala és Somogy megye Natura területein	SH/4/12 (Svájci Alap)	Partner

A program 2012-2015 között a Vas, Zala és Somogy megye Natura 2000 területein, mintegy 90 közösségi jelentőségű állatfajának monitorozását végzi (denevérek, hüllők, kétéltűek, szitakötők, lepkék és xilofág bogarak köréből). A célterületek között a tervezési terület is szerepel.

Tervezett természetvédelmi jelentőséggel (is) bíró pályázatok:

A Nagybereki vízszabályozó rendszer egyes elemeinek élőhelyvédelmi célú rekonstrukciója - KEHOP 2014-2020

Tervezett tevékenység: Pogányvölgyi rétek vizes rekonstrukciója, amely elsősorban - kisebb átalakításokkal - a meglévő vízrendszer felújítását, valamint egyes kezeletlen területek rekonstrukcióját célozza meg. Célja az északi pocok (*Microtus oeconomus* ssp. *méhely*) élőhelyek fenntartása, és több közösségi jelentőségű élőhely rekonstrukciója.

3.3.2. Egyéb

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

A tervezési munka során a kommunikáció céljaihoz kerültek megválasztásra az egyes célcsoportok elérésére alkalmas kommunikációs elemek.

Ezek alkalmazása, megvalósítása a projekt során a fenntartási terv készütségi fázisaihoz igazodott, figyelembe véve a 43/2012 (V.3.) VM rendeletet. Egy-egy kommunikációs cél megvalósulását többféle elem tette lehetővé.

A kommunikációs munka alapját egy honlap képezte, amely 11 db Natura 2000 terület fenntartási terv készítési projekt honlapja. Ezen keresztül elérhetővé vált minden fontos információ és tervanyag. A kiküldött postai és elektronikus levelek, önkormányzati közlemények és újságcikkek mind tartalmazták a honlap elérhetőségét. A fórumok tapasztalatai alapján elmondható, hogy az informatív és felhasználóbarát honlapot számos érintett felkereste.

A felhasznált kommunikációs elemek táblázatos formában kerülnek bemutatásra.

Kommunikációs eszközök és rövid jellemzésük	Érintett célcsoportok	Kommunikációs eszköz funkciói						Igazoló dokumentum
		A Natura 2000 hálózat bemutatása	A tervezési folyamat bemutatása	Információk egyeztetése, kérése	Fenntartási terv véleményezése	Fejlesztési igények felmérése	Konkrét kérdések tisztázása	
Terepbejárás: a terület HRSZ-es térképi áttekintése formájában valósult meg, a terepi munkának nem kedvező időjárási körülmények miatt. A résztvevők száma 7 fő volt.	- tulajdonosok - gazdálkodók - vadásztársaságok			X		X	X	jegyzőkönyv / jelenléti ív és emlékeztető
Falu- és gazdafórum: a tervezési terület központi településén került megtartásra, minden címlistán szereplő érintett meghívásával. A résztvevők száma 7 fő volt.	- tulajdonosok - gazdálkodók - önkormányzatok - civil szervezetek - falugazdászok és agrárkamarai tanácsadók - vadásztársaságok	X	X		X	X	X	meghívó, jelenléti ív és emlékeztető
Önkormányzati közzététel: Hirdetmény a tervezésről, és fórum meghívók közzététele valósult meg az érintett településeken (3 db)	- gazdálkodók - önkormányzatok - civil szervezetek - lakosság		X		X			önkormányzati igazolás/fénykép /printscreen az internetes közzétételről
Honlap: <i>natura2000.balatonregion.hu</i> 11 db önálló Natura 2000 terület közös honlapja. Tájékoztatási, dokumentum megosztó és véleményezési funkciók együttes betöltése. Az egyeztetési tervanyagok közzétételének leghatékonyabb módjának ez az eszköz bizonyult.	- tulajdonosok - gazdálkodók - önkormányzatok - civil szervezetek - lakosság - falugazdászok és agrárkamarai tanácsadók - gazdakörök - vadásztársaságok - állami szervezetek	X	X	X	X	X		internetes elérhetőség, honlap címe

Kommunikációs eszközök és rövid jellemzésük	Érintett célcsoportok	Kommunikációs eszköz funkciói						Igazoló dokumentum
		A Natura 2000 hálózat bemutatása	A tervezési folyamat bemutatása	Információk egyeztetése, kérése	Fenntartási terv véleményezése	Fejlesztési igények felmérése	Konkrét kérdések tisztázása	
Küldött postai levél, e-mail: Önkormányzatok, falugazd., agrárkamara, állami. sz. e-mailés tájékoztatása, valamint az önkormányzatoktól kapott tulajdonosi adatok alapján a tulajdonosok nagy részének levélben történő értesítése történt meg. A levél mellé minden esetben kitöltendő, visszaküldendő kérdőív került megküldésre. Összesen 44 db postai levél és 12 e-mail került kiküldésre	- tulajdonosok - gazdálkodók - önkormányzatok - civil szervezetek - lakosság - falugazdászok és agrárkamarai tanácsadók - gazdakörök - vadásztársaságok - állami szervezetek	X	X	X	X	X		levélről másolat, kinyomtatott e-mail, kinyomtatott kérdőív
Nyomtatott ismertető: A tervezés folyamatát és tapasztalatait bemutató színes kiadvány készült 11 db területre közösen (400 db).	- gazdálkodók - falugazdászok és agrárkamarai tanácsadók - gazdakörök - vadásztársaságok	X					X	az ismertető egy példánya
Sajtó megjelenés: A Balaton térségében ismert és népszerű, Balatoni futár c. havi magazinban jelent meg egy ½ és egy egész oldalas cikk a tervezésről.	- tulajdonosok - gazdálkodók - önkormányzatok - civil szervezetek - lakosság - falugazdászok és agrárkamarai tanácsadók - gazdakörök - vadásztársaságok - állami szervezetek	X	X	X	X	X	X	újságcikkek másolata

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

A kommunikáció címzettjei területi illetékesség szerint kerültek összegyűjtésre. Az érintett önkormányzati szakemberekkel történő kapcsolatfelvétel kulcsfontosságúnak tekinthető. Helyismeretük és a rendelkezésre álló adataik alapján segítették a tervezést, további érintetteket javasoltak, hirdetmény és értesítők formájában tájékoztatták a lakosságot, illetve helyet biztosítottak a fórumok lebonyolítására.

Célcsoport	Szervezet neve
Önkormányzat(ok)	Buzsák Község Önkormányzata
	Lengyeltóti Város Önkormányzata
	Fonyód Város Önkormányzata
Civil szervezetek (helyi önkormányzat javaslata alapján)	Buzsákért-Somogyért Alapítvány
	Cseralja Vadásztársaság
	Nők a Balatonért Egyesület
LEDAER akciócsoportok	Balatonyöngye Vidékfejlesztési Egyesület
Falugazdász(ok)	Országgh István
	Nagy Ildikó
Magyar Agrárgazdasági Kamarai tanácsadók	Szente Miklós
Állami szféra (szakmai szervezetek, hatóságok)	Somogy Megyei Kormányhivatal, Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal Állami Főépítési Iroda
	Somogy Megyei Kormányhivatal, Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság
	Somogy Megyei Kormányhivatal, Erdészeti Igazgatóság
	Somogy Megyei Kormányhivatal, Földművelési Igazgatósága
	Somogy Megyei Kormányhivatal, Élelmiszer.bizt. és Állategészségügyi Igazgatóság
	Somogy Megyei Kormányhivatal, Földhivatal
	Somogy Megyei Kormányhivatal, Közlekedési Felügyelőség
	MVH Somogy Megyei Kirendeltsége
	Pécsi Bányakapitányság
	Somogy Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
	Nemzeti Földalapkezelő Szervezet Somogy M. Területi Irodája
	Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság
	Dél-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség
	Észak-Somogyi Vízi Társulat
	Somogy Megyei Önkormányzat
Tulajdonosok, gazdálkodók, vagyonkezelők	Kollár László
	Lengyeltóti Város Önkormányzata
	Nemzeti Földalapkezelő Szervezet
	Veverka László
	Perák István
	Huszár Rita Mária

RónyayMariann, Dr. Rónyay Tihamérné
Dr. Huszár Péter
BarsiErzsébet
Barsi Anna
Dr. Barsi János
Kincstári Vagyoni Igazgatóság
Bakola Gyuláné
Debity József
Szentes Katalin
Trunkó Pálné
Geleta Istvánné
Baán Viktor
Baán István
Komáromi László
Balatoni Halászati Zrt.
Kocsis Gyula
Kesztyűs György
Kesztyűs Éva
Boros Gyula
Mezei Tünde
Kelemen Ferenc Lajos
Gadácsi Ferencné
Bonyhádi István
Polgárdi Petra, Polgárdi Norbert
Varga Ferencné
Koszics Ferenc
Légrádi Melinda
Koszics Mihály
Kara Lajos
Fehér József
Gelencsér Imréné
Pasztusics Lajos
Kondor László
Jancsekity Iván
Joó Géza
Lengyel Rita
Forrás Mezőgazdasági Szövetkezet
Nagy Gyula
Tomity József
Beke Zoltán
Dr. Szűcs Gábor
Knezics László
Borsi Ferenc
Járfás István
Kántásné Kóródi Éva
Hiller Istvánné
Rédey Péter
Klotz Péter
Hubertus Agráripari Bt.

3.4.3. Egyeztetés az érintettekkel, valamint hatósági és területi kezelő szervekkel

A táblázat a terv szempontjából hangsúlyos véleményeket, és azok beépítését tartalmazza. Az összes beérkezett **vélemény a 10. sz. mellékletben található.**

Véleményező	Vélemény	Intézkedés/ Válasz
SMKH Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal Állami Főépítési Iroda	<p>Javasolom a Natura 200 területek magterület – puffer terület és ökológiai folyosó rendszer szemléletben történő felülvizsgálatát, azaz ne fordulhasson elő olyan magterület, amely védelmi övezet nélkül került kijelölésre és oltalom alá helyezésre. Az ilyen magterületek megszüntetése, vagy védelmi övezettel történő körbevétele jogos szakmai igényként merül fel (különösen, amikor közvetlenül belterületi határ mellett került kijelölésre e képen magterület.).</p> <p>Továbbá fontos szempontnak tartom, hogy a Natura 2000 területek és a műszaki infrastruktúra fejlesztések ellentmondásai legkésőbb ezen felülvizsgálatban, de leginkább a felülvizsgálat alatt lévő területrendezési tervekben feloldásra kerüljenek.</p>	<p>A Natura területek nem a NÖH szempontok szerint lettek kijelölve. A jelen tervezésnek nem feladata a kijelölések felülvizsgálata. Fontos lesz a TRT-ben a Natura fenntartási terv figyelembe vétele.</p>
Somogy Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság	<p>A Balaton déli partján az érintett területek közül többnél is jelentős tűzeg terület található (Balatonendréd, Fonyód, Látrány, Balatonlelle, Balatonboglár, Balatonszemes, Ordacsehi), melyeken az elmúlt években több, napokig is eltartó tüzeset történt.</p> <p>Ezen területek fokozott figyelmet érdemelnek a nyári száraz időjárás során, ezért kérjük ennek figyelembevételét a tervek elkészítése során.</p>	<p>Szerepel a tervben.</p> <p>A szervezet visszajelzése jóváhagyó. A megfogalmazott vélemény a terv módosítását igénylő információt nem tartalmaz.</p>
Kara Lajos (tulajdonos, gazdálkodó, Buzsák polgármestere)	<p>A visszaküldött kérdőívben tájékoztatást adott eddigi Natura 2000 támogatás igénylési tapasztalatairól, és jelezte, hogy be kíván kapcsolódni a munkába.</p> <p>Fórum hozzászólása: Kitért a Csisztafürdőre tervezett beruházás igényeire. A jelenlegi 2,3 ha-os terület duplájára bővül. Szükség van a bekötőútra és a területekre a bővítés miatt. Érdeklődött ennek megvalósíthatóságáról.</p>	<p>A Csiszta-pusztai fürdő bővítése nem érinti a tervezési területet.</p>
Pilinszky Zsuzsanna (Nők a Balatonért Egyesület)	<p>Érdeklődött, hogy a tervanyag milyen viszonyban van a vízgazdálkodási tervekkel? Kiemelte, hogy fontos lenne az összhang a tervek között. Hozzátette továbbá, hogy a Natura 2000 területekre alapozott állattartás fejlesztésével olyan turisztikai kínálat bővítés is megvalósulhatna, amely a balatoni háttérterületek bekapcsolását segíti az idegenforgalomba.</p>	<p>A tervanyag figyelembe veszi a vízgazdálkodási terveket, azonban ezek konkrét intézkedéseket jelenleg nem tartalmaznak.</p>

Véleményező	Vélemény	Intézkedés/ Válasz
Buzsák Község Önkormányzata	Tudomásunk szerint a Natura 2000 területek művelési ágai és a tulajdonviszonyok 2010. évi adatbázisunk szerint nem változtak.. Amennyiben szükséges nem hiteles tulajdoni lap másolatot tudunk küldeni. Az Önkormányzat Csisztafürdő gyógyvizének felhasználásával a fürdő és környékére (pld. 043.hrsz) a jövőre vonatkozóan infrastruktúrális és idegenforgalmi fejlesztést tervez befektetők bevonásával.	A kapott információk a megalapozó tanulmány készítése során figyelembevételre kerültek. Nem érkezett visszajelzés a fenntartási tervanyagot illetően.
Lengyeltóti Város Önkormányzata	A Natura 2000 területek zöme gyep, legelő művelési ágban szerepelnek, de található árok és erdő művelési ág is. A tulajdonosi viszonyok nagy része magántulajdonban van. Az önkormányzat fejlesztési elképzelésekkel nem rendelkezik, mert az ingatlanok magántulajdonban vannak, az önkormányzati tulajdonban lévők árok művelési ágban szerepelnek.	A kapott információk a megalapozó tanulmány készítése során figyelembevételre kerültek. Nem érkezett visszajelzés a fenntartási tervanyagot illetően.